

ارزیابی عملکرد بخش صنعت از حیث صدور پروانه های بهره برداری و آمارهای ملی کلان

مقدمه

دسترسی به آمار و اطلاعات دقیق و یکپارچه همواره می تواند در اتخاذ خط مشی ها و تصمیم گیری ها موثر واقع شود. چنانچه اطلاعاتی که از سوی سازمان های مختلف در کشور منتشر می شوند، دارای انسجام و معنای منطقی نباشند، کمکی به تصمیم گیری ها نخواهند نمود. وزارت صنعت، معدن و تجارت از جمله دستگاه های اجرایی است که با انتشار نماگرهای ماهانه اطلاعات مربوط به واحدهای صنعتی را منتشر می نماید. یکی از بخش های نماگر مذکور اختصاص به آمار مربوط به صدور پروانه های بهره برداری جدید در مقاطع زمانی متفاوت است که تصویری از وضعیت واحدهای صنعتی به بهره برداری رسیده را ارائه می دهد. اگرچه آمار مربوط به پروانه های بهره برداری صادره وزارت صنعت، معدن و تجارت همه واحدهای تولیدی صنعتی کشور را پوشش نمی دهد ولی از لحاظ وضعیت سرمایه گذاری در فعالیت های مختلف صنعتی اطلاعاتی را ارائه می دهد که تا حدودی می تواند بازتابی از وضعیت تقاضا برای آغاز فعالیت های صنعتی باشد. شایان ذکر است پروانه بهره برداری مجوزی است که در مورد واحدهای تولیدی پس از نصب ماشین آلات و تولید آزمایشی واحد و برای واحدهای خدماتی طبق ضوابط وزارت صنعت، معدن و تجارت برای یک واحد صادر می گردد. در این گزارش آخرین آمارهای وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوص پروانه های بهره برداری واحدهای صنعتی مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرند.

۱. بررسی صنعت بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده

۱.۱. تعداد پروانه های بهره برداری صادره

بر اساس آخرین آمارهای وزارت صنعت، معدن و تجارت، تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده در سال ۹۲ نسبت به سال قبل از آن، حدود ۸۶ درصد کاهش یافته و از ۱۹۷۰۲ فقره به ۲۷۸۵ فقره رسیده است. این ارقام تنها مربوط به واحدهای صنعتی جدید می باشد و واحدهای صنعتی ناشی از توسعه در آن منظور نشده است، لذا به نظر می رسد واحدهای صنعتی جدیدی که در سال ۹۲ به مرحله بهره برداری رسیده اند، کاهش یافته است.

جدول ۱- تعداد پروانه های صنعتی صادر شده طی سال های ۹۳-۹۱

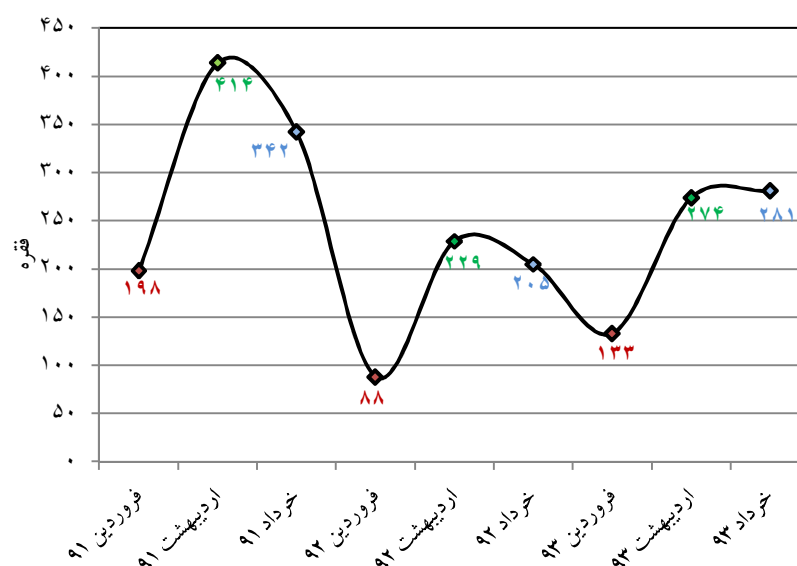
سال	۱۳۹۱	۱۳۹۲
تعداد پروانه های بهره برداری صادره	۱۹۷۰۲	۲۷۸۵

معاونت بررسی های اقتصادی

با مقایسه تعداد پروانه های صادر شده در سه ماهه اول سال ۹۳ و مدت مشابه سال های پیش از آن می توان به رشد ۳۲ درصدی پروانه های بهره برداری در فصل نخست سال ۹۳ نسبت به فصل اول سال ۹۲ پی برد. چنانچه تعداد پروانه های صادره در تمامی فصل های باقی مانده سال نیز چنین رشدی نسبت به سایر فصل های سال ۹۲ دنبال نماید، روندی صعودی در تعداد پروانه های بهره برداری سال ۹۳ نسبت به سال ۹۲ قابل مشاهده خواهد بود.

در نمودار ۱، تعداد پروانه های بهره برداری که در فصل بهار سال های ۹۳-۹۰ صادر شده اند، نشان داده شده است. بر اساس این نمودار، کاهش قابل توجهی در تعداد پروانه های صادر شده فروردین ماه ۹۲ مشاهده می شود که با شرایط رکودی به وجود آمده در این دوران همخوانی دارد. همانطور که در این نمودار مشاهده می شود، اگرچه تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده در سه ماه نخست سال ۹۳ همچنان پایین تر از مدت مشابه سال ۹۱ می باشد، اما نسبت به سه ماه اول ۹۲ در سطح بالاتری قرار گرفته است. با این توضیحات می توان نتیجه گرفت که تعداد واحدهای صنعتی که به مرحله بهره برداری رسیده اند در هر یک از ماه های بهار ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است و روند صعودی را دنبال می کند.

نمودار ۱- تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده طی سه ماهه نخست سال های ۹۳-۹۱

منبع: نماگرهای ۹، ۱۶ و ۲۷ وزارت صنعت، معادن و تجارت

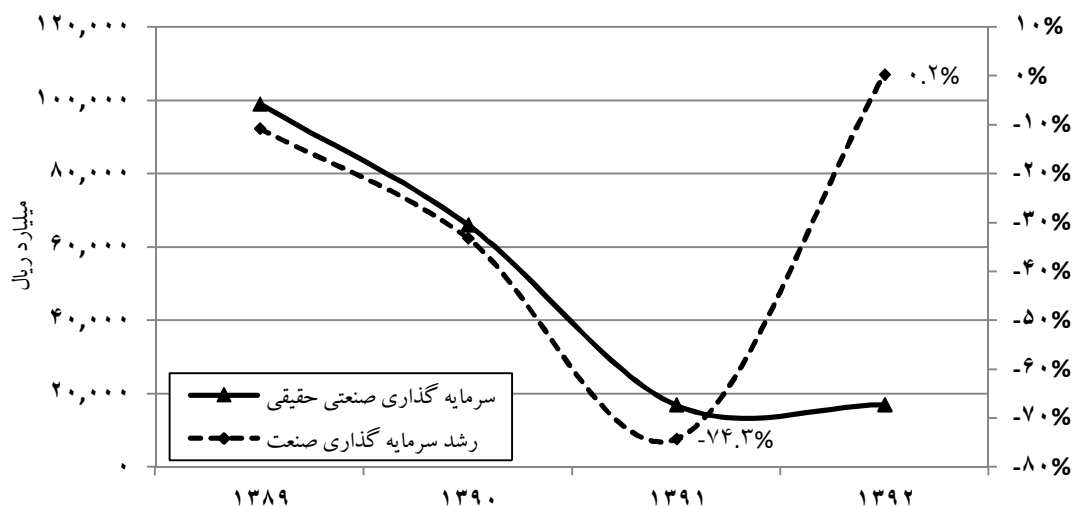
۱،۲. میزان سرمایه گذاری واحدهای صنعتی بر اساس پروانه بهره برداری

بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده در سال ۹۲، رقم اسمی میزان سرمایه گذاری صنعتی در این سال ۸۶۶۳۹ میلیارد ریال برآورد شده که نسبت به سال ۹۱، تقریباً ۳۸ درصد افزایش داشته است. البته ارقام حقیقی محاسبه شده بر اساس شاخص ضمنی مربوط، بیانگر رشد ۰،۲ درصدی سرمایه گذاری واحدهای صنعتی

معاونت بررسی های اقتصادی

بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده در سال ۹۲ می باشد. نمودار ۲، رشد سرمایه گذاری حقیقی این واحدها را طی سال های ۸۹ تا ۹۰ نشان می دهد.

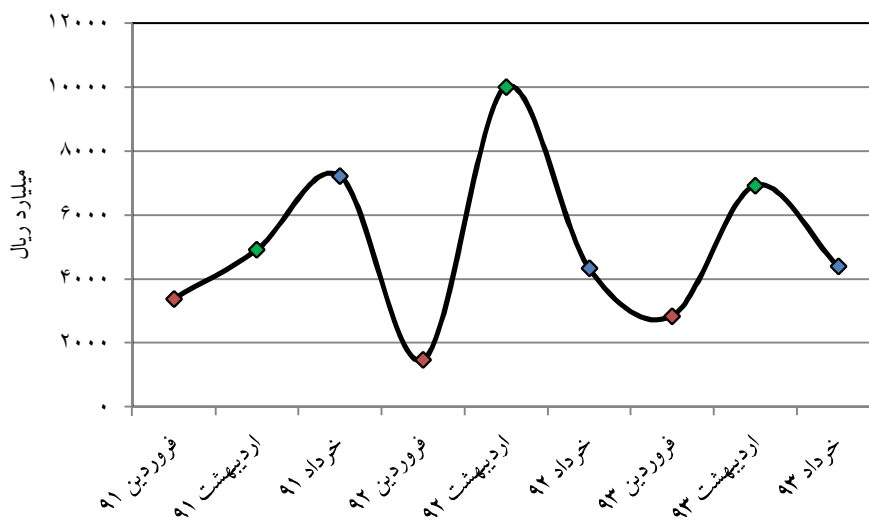
نمودار ۲- سرمایه گذاری حقیقی واحدهای صنعتی بر اساس پروانه بهره برداری صادر شده و رشد آنها طی سال های ۹۲-۱۳۸۹

منبع: نماگرهای ۹ و ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت و محاسبات تحقیق

بررسی ارقام مربوط به سرمایه گذاری واحدهای صنعتی به وسیله پروانه های بهره برداری صادر شده حاکی از کاهش ۱۰ درصدی سرمایه گذاری های صنعتی طی سه ماهه نخست سال ۹۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن است. نمودار ۳، میزان سرمایه گذاری اسمی واحدهای صنعتی را با توجه به پروانه های بهره برداری صادره در سه ماهه نخست سال های ۹۳-۹۱ نشان می دهد.

نمودار ۳- میزان سرمایه گذاری اسمی واحدهای صنعتی بر اساس پروانه بهره برداری صادر شده طی سه ماهه نخست سال های ۹۳-۱۳۹۱

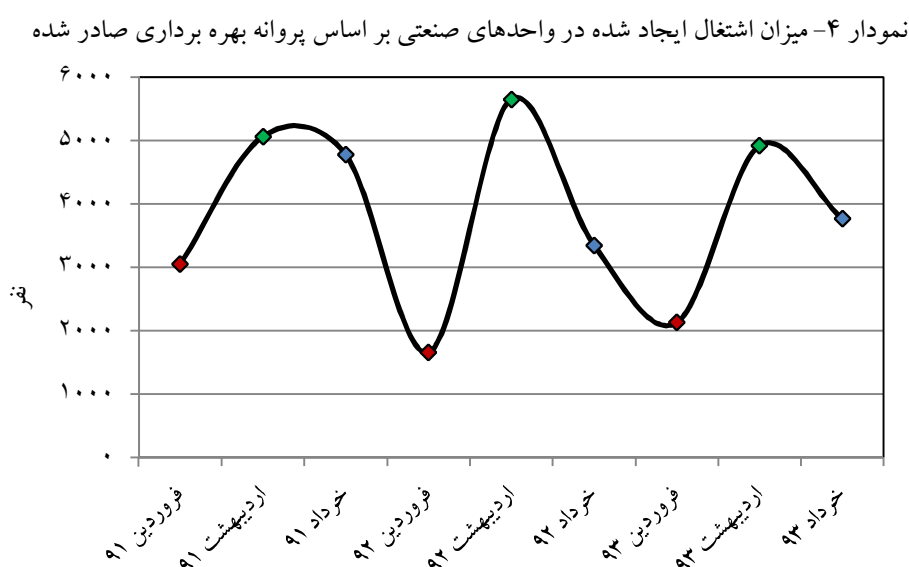
منبع: نماگرهای ۹، ۱۶ و ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت

معاونت بررسی های اقتصادی

با توجه به نمودارهای ۱ و ۳ می توان گفت، رشد مثبت تعداد پروانه های بهره برداری در فصل اول سال ۱۳۹۳ با رشد منفی سرمایه گذاری صنعتی در این بازه زمانی همخوانی ندارد و مواردی مانند ترکیب نوع سرمایه گذاری ها بر حسب فعالیت های صنعتی می تواند در تفاوت دو روند مذکور دخالت داشته باشد. آنچه مشخص است بر اساس اظهارات مقامات رسمی اقتصاد کشور در فصل ابتدایی سال ۱۳۹۳ خارج از رکود به سر برده است و انتظار می رود در صورت استمرار روند بهبود، تقاضا برای ایجاد فعالیت های صنعتی در ماه های آینده نسبت به گذشته روند بهتری داشته باشد و فعال شدن جوازهای تاسیس با درصدهای پیشرفت فیزیکی بالا که به دلیل شرایط رکود اقتصادی، متوقف شده بودند، در فرآیند صدور پروانه بهره برداری قرار گیرند.

۱,۳. میزان کل اشتغال ایجاد شده واحدهای صنعتی بر اساس پروانه بهره برداری

بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده در سال ۹۲ میزان اشتغال ایجاد شده تقریباً ۶ درصد کاهش یافته و از ۵۴۷۵۳ نفر به ۵۱۱۹۶ نفر رسیده است. این ارقام نشان می دهد که در سال ۹۲ به ازای هر پروانه بهره برداری، تقریباً برای ۱۸ نفر اشتغال ایجاد شده است. در حالی که به نظر می رسد در سال ۹۱ به طور متوسط هر پروانه بهره برداری زمینه اشتغال ۲ نفر را فراهم نموده است. با توجه به اینکه میانگین اشتغال پروانه های بهره برداری نمی تواند عدد ۲ باشد، به نظر می رسد آمار اشتغال پروانه های صادره در سال ۹۱ صحیح نیست. میزان اشتغال ثبت شده در سه ماهه نخست سال ۹۳، تقریباً ۱,۴ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است. نمودار ۴، میزان اشتغال ایجاد شده توسط واحدهای صنعتی به مرحله بهره برداری رسیده را طی فصل بهار سال های ۹۳-۹۱ نشان می دهد. شکل سینوسی این نمودار در بهار هر سال نشان می دهد که میزان اشتغال ایجاد شده در اردیبهشت ماه هر سال افزایش و مجدداً در خرداد ماه همان سال کاهش می یابد. علت چنین رویدادی می تواند مورد بررسی قرار گیرد.

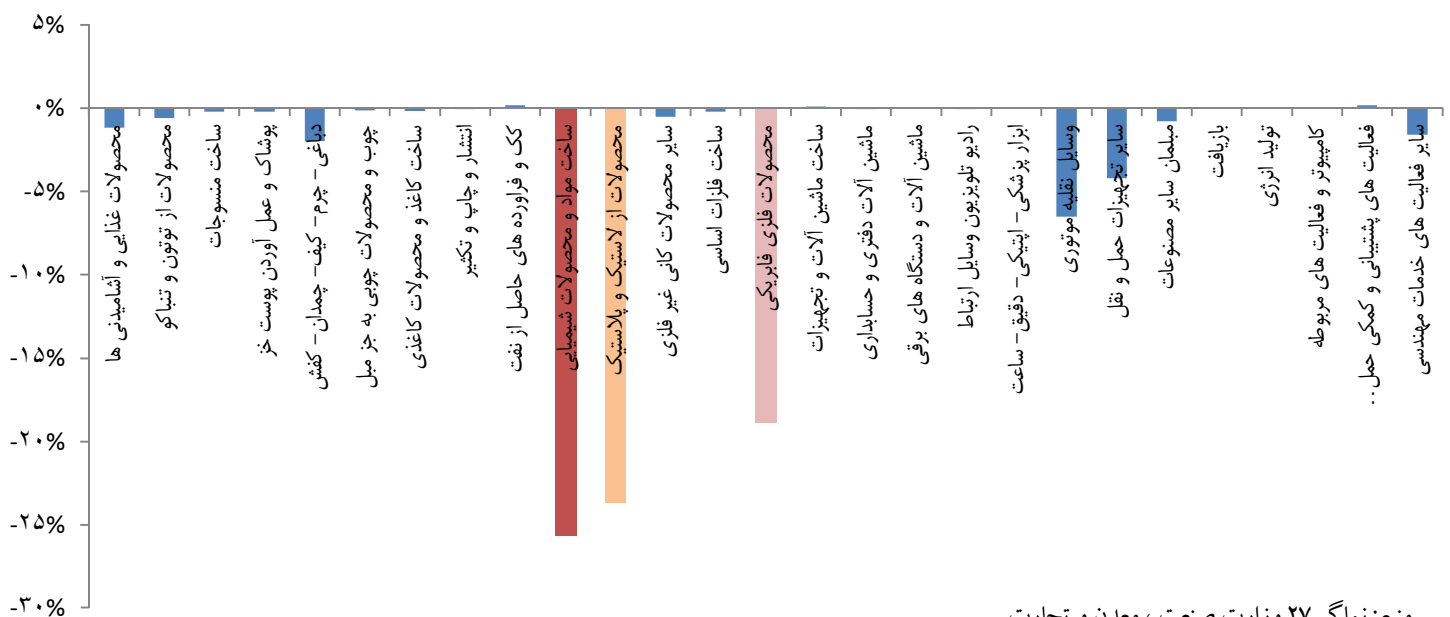

منبع: نماگرهای ۹، ۱۶ و ۲۷ وزارت صنعت، معادن و تجارت

۱.۴. پروانه های بهره برداری به تفکیک گروه فعالیت های صنعتی (ISIC)

همانطور که در قسمت های قبلی اشاره شد، تعداد پروانه های صادر شده طی سال ۹۲ حدود ۸۶ درصد نسبت به سال ۹۱ کاهش یافته است. گروه "ساخت مواد و محصولات شیمیایی" در میان فعالیت های صنعتی بالاترین سهم (۲۵,۵۹- واحد درصد) را در رشد منفی سال ۹۲ به اختصاص داده است. بعد از آن، "محصولات لاستیک و پلاستیک" با ۲۴ واحد درصد، "محصولات فلزی فابریکی" (۱۹ واحد درصد)، "وسایل نقلیه موتوری" (۷ واحد درصد) و "سایر تجهیزات حمل و نقل" (۴ واحد درصد) قرار دارند. سهم هر یک از فعالیت های صنعتی از رشد پروانه های بهره برداری از نظر تعداد در نمودار زیر نشان داده شده است. بالاترین سهم رشد مثبت متعلق به فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی بوده است (۰,۱۸ واحد درصد)، بعد از آن کک و فراورده های حاصل از نفت (۰,۱۶ واحد درصد) و پس از آن، ساخت ماشین آلات و تجهیزات (۰,۱۱ واحد درصد) بالاترین رشد را داشته اند.

نمودار ۵- سهم گروه فعالیت های صنعتی از رشد پروانه های بهره برداری صادر شده از نظر تعداد در سال ۱۳۹۲ (درصد)

منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت

در میان ۲۷۸۵ پروانه بهره برداری که در سال ۹۲ صادر شده، بیشترین تعداد متعلق به گروه سایر محصولات کانی غیر فلزی و کمترین تعداد مربوط به گروه کامپیوتر و فعالیت های مربوطه می باشد. نرخ رشد هر یک از فعالیت ها بر اساس تعداد پروانه صادر شده در جدول ۱ نشان داده شده است. با توجه به این جدول، بیشترین نرخ رشد مربوط به گروه "فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی" است که حدود ۵ برابر شده است. اگرچه رشد قابل توجهی در این گروه مشاهده می شود، اما کاهش تعداد پروانه های بهره برداری در سایر گروه فعالیت های صنعتی تا اندازه ای بوده که در نهایت موجب رشد

معاونت بررسی های اقتصادی

منفی ۸۶ درصد مجموع پروانه های صادره شده است. به طور کلی، از بین ۲۷ فعالیت صنعتی تنها ۶ گروه طی سال ۹۲ دارای رشد مثبت بوده اند. از جمله مهم ترین فعالیت های صنعتی که به مرحله بهره برداری رسیده اند و نسبت به سال ۹۱ رشد قابل توجهی داشته اند، می توان به "کک و فراورده های حاصل از نفت" و "بازیافت" با رشد به ترتیب ۶۷ و ۳۱ درصد اشاره کرد.

جدول ۱- تعداد پروانه های صادر شده به تفکیک فعالیت های صنعتی طی سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

عنوان	تعداد پروانه ها		رشد (۱۳۹۲) (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
	۱۳۹۱	۱۳۹۲		
محصولات غذایی و آشامیدنی ها	۵۰۰	۲۷۳	-۴۵%	-۱.۱۵%
محصولات از توتون و تنباکو	۱۲۰	۴	-۹۷%	-۰.۵۹%
ساخت منسوجات	۱۳۱	۹۰	-۳۱%	-۰.۲۱%
پوشاک و عمل آوردن پوست خز	۸۱	۳۹	-۵۲%	-۰.۲۱%
دباغی - چرم - کیف - چمدان - کفش	۴۱۵	۲۳	-۹۴%	-۱.۹۹%
چوب و محصولات چوبی به جز مبیل	۷۱	۴۳	-۳۹%	-۰.۱۴%
ساخت کاغذ و محصولات کاغذی	۱۰۲	۶۹	-۳۳%	-۰.۱۷%
انتشار و چاپ و تکثیر	۹	۶	-۳۳%	-۰.۰۲%
کک و فراورده های حاصل از نفت	۴۶	۷۷	۶۷%	۰.۱۶%
ساخت مواد و محصولات شیمیایی	۵۲۵۱	۲۱۰	-۹۶%	-۲۵.۵۹%
محصولات از لاستیک و پلاستیک	۵۰۴۶	۳۸۲	-۹۲%	-۲۳.۶۷%
سایر محصولات کانی غیر فلزی	۶۴۵	۵۴۲	-۱۶%	-۰.۵۲%
ساخت فلزات اساسی	۱۲۶	۸۷	-۳۱%	-۰.۲۰%
محصولات فلزی فابریکی	۳۹۴۲	۲۲۲	-۹۴%	-۱۸.۸۸%
ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۱۸۳	۲۰۴	۱۱%	۰.۱۱%
ماشین آلات دفتری و حسابداری	۷	۲	-۷۱%	-۰.۰۳%
ماشین آلات و دستگاه های برقی	۸۰	۹۱	۱۴%	۰.۰۶%
رادیو تلویزیون وسایل ارتباط	۱۵	۱۴	-۷%	-۰.۰۱%
ابزار پزشکی - اپتیکی - دقیق - ساعت	۳۱	۳۳	۶%	۰.۰۱%
وسایل نقلیه موتوری	۱۳۳۸	۵۶	-۹۶%	-۶.۵۱%
سایر تجهیزات حمل و نقل	۸۴۶	۱۶	-۹۸%	-۴.۲۱%
مبلمان سایر مصنوعات	۲۲۱	۶۸	-۶۹%	-۰.۷۸%
بازیافت	۲۹	۳۸	۳۱%	۰.۰۵%
تولید انرژی	۰	۳		۰.۰۲%
کامپیوتر و فعالیت های مربوطه	۰	۱		۰.۰۱%
فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی	۹	۴۵	۴۰۰%	۰.۱۸%
سایر فعالیت های خدمات مهندسی	۴۵۸	۱۴۷	-۶۸%	-۱.۵۸%
مجموع	۱۹۷۰۲	۲۷۸۵	-۸۶%	-۸۵.۸۶%

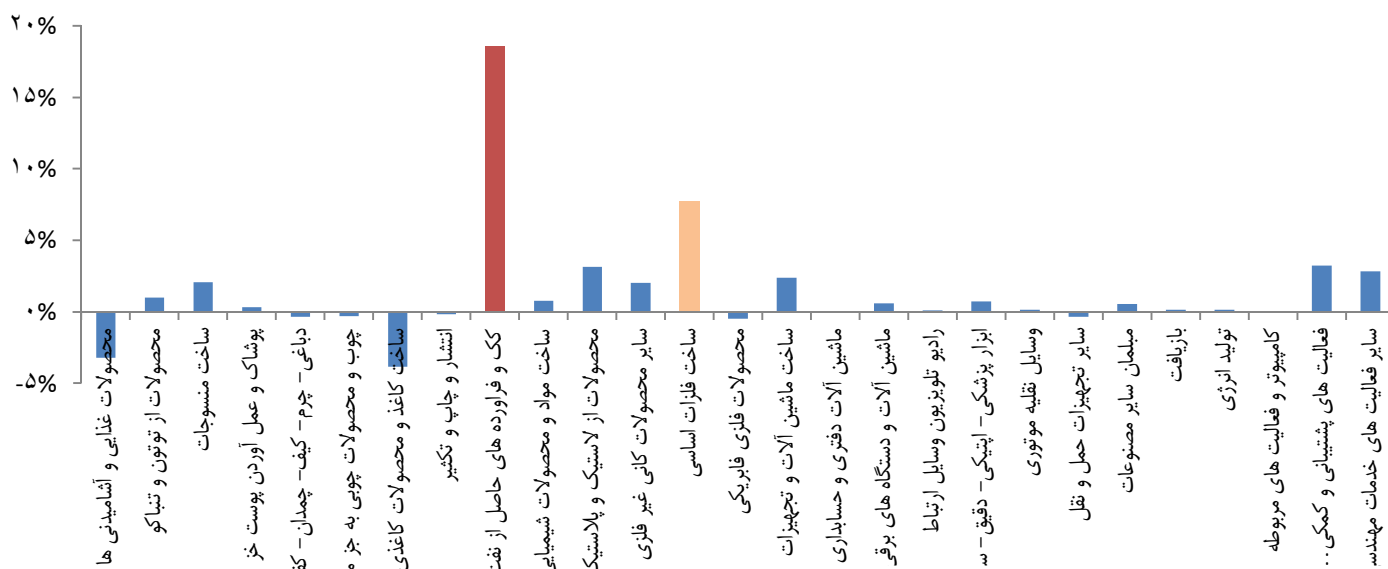
منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت و محاسبات تحقیق

همانطور که در قسمت های قبلی نیز اشاره شد، علی رغم کاهش تعداد پروانه های صادر شده در سال ۹۲، سرمایه گذاری ثبت شده واحد های صنعتی بر اساس پروانه های بهره برداری، ۳۸ درصد نسبت به سال ۹۱ رشد داشته است. بیشترین سهم مثبت در رشد سرمایه گذاری صنعتی را گروه "کک و فراورده های حاصل از

معاونت بررسی های اقتصادی

نفت" (۱۹ واحد درصد) داشته است. رشد بالای این گروه از فعالیت های صنعتی با توجه به شرایط رکود تورمی حاکم بر اقتصاد کشور و تحریم، از حیث ترکیب فعالیت ها و نوع سرمایه گذاری ها، قابل بررسی به نظر می رسد. بعد از گروه کک و فرآورده های نفتی، "ساخت فلزات اساسی" نیز ۸ واحد درصد در رشد سرمایه گذاری این واحدها نقش داشته است. گروه "ساخت کاغذ و محصولات کاغذی" و "محصولات غذایی و آشامیدنی ها" به ترتیب با ۴ و ۳ واحد درصد سهم، بیشترین اثر منفی را بر رشد سرمایه گذاری در این واحدها داشته اند. سرمایه گذاری در فعالیت های مربوط به ساخت کاغذ و محصولات کاغذی، از حدود ۳۴۰۰ میلیارد ریال در سال ۹۱ به حدود ۱۰۰۰ ریال در سال ۹۲ رسیده و در گروه محصولات غذایی و آشامیدنی از حدود ۹ هزار میلیارد ریال به حدود ۷ هزار میلیارد ریال کاهش یافته است. نمودار ۶ سهم هر یک از فعالیت های صنعتی را از رشد ۳۸ درصدی سرمایه گذاری صنعتی در سال ۹۲ نشان می دهد.

نمودار ۶- سهم گروه فعالیت های صنعتی از رشد پروانه های بهره برداری صادر شده از نظر میزان سرمایه گذاری در سال ۱۳۹۲ (درصد)

منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت

بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده، سرمایه گذاری در زمینه "فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت آژانس های مسافرتی" طی سال ۹۲ نسبت به سال قبل از آن تقریباً ۱۷ برابر شده و از ۱۲۳ میلیارد ریال در سال ۹۱ به ۲۲۳۶ میلیارد ریال در سال ۹۲ است. در میان فعالیت های صنعتی، افزایش ۲۴ درصدی سرمایه گذاری در زمینه "کک و فرآورده های حاصل از نفت" قابل توجه می باشد. جدول ۲، رشد سرمایه گذاری را به تفکیک فعالیت های صنعتی بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده طی سال ۹۲ نشان می دهد. یکی از نکات قابل توجه در این جدول، کاهش سرمایه گذاری در گروه "دباغی - چرم - کیف - چمدان - کفش" و "ساخت کاغذ و محصولات کاغذی" است که با توجه به کاهش تعداد پروانه ها در این گروه ها طی سال ۹۲ طبیعی به نظر می رسد.

معاونت بررسی های اقتصادی

با مقایسه جداول ۱ و ۲ می توان دریافت که در برخی گروه ها علی رغم کاهش تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده، میزان سرمایه گذاری در این گروه ها نسبت به سال ۹۱ افزایش یافته است. این گروه ها عبارتند از: محصولات از توتون و تنباکو، ساخت منسوجات، پوشاک و عمل آوردن پوست خز، ساخت مواد و محصولات شیمیایی، محصولات از لاستیک و پلاستیک، سایر محصولات کانی غیر فلزی، ساخت فلزات اساسی، رادیو تلویزیون وسایل ارتباط، وسایل نقلیه موتوری، مبلمان سایر مصنوعات و سایر فعالیت های خدمات مهندسی.

جدول ۲- میزان سرمایه گذاری بر اساس پروانه های صادر شده به تفکیک فعالیت های صنعتی طی سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

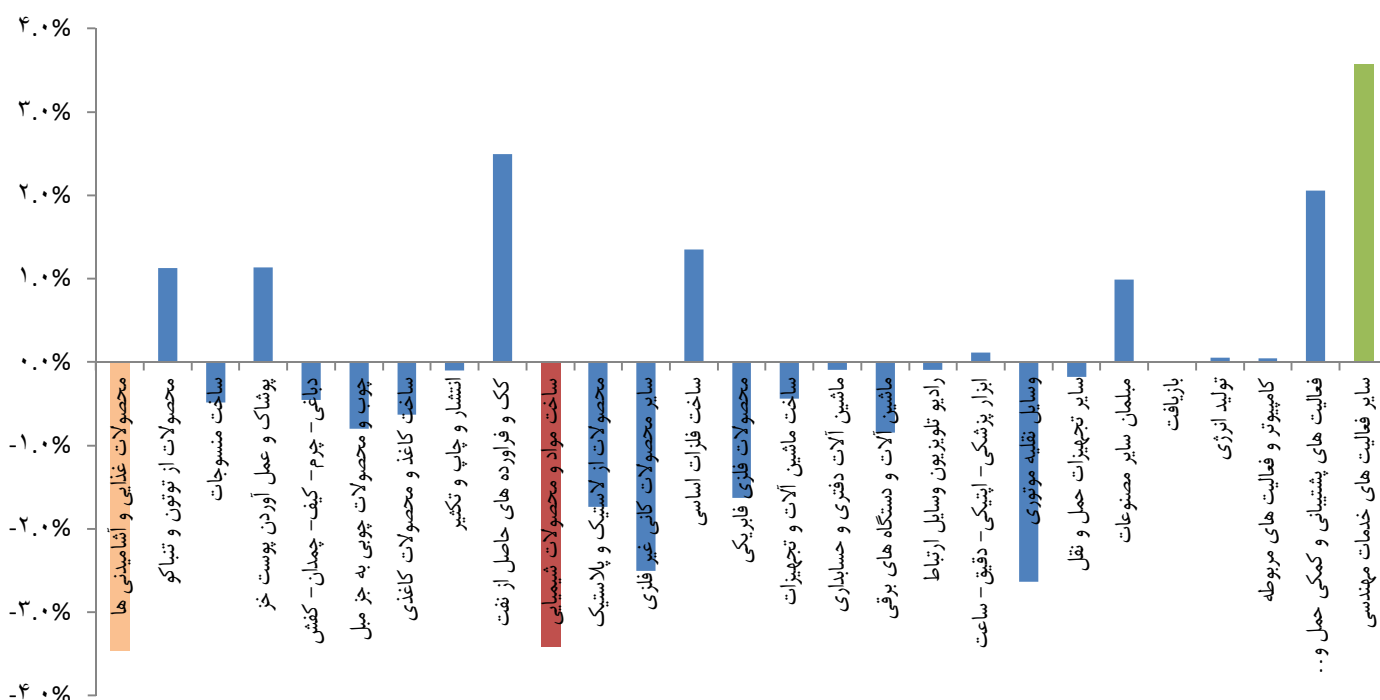
عنوان	سرمایه گذاری - میلیارد		رشد (۱۳۹۲) (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
	۱۳۹۱	۱۳۹۲		
محصولات غذایی و آشامیدنی ها	۹۳۷۱	۷۳۴۴	-۲۲٪	-۳.۲٪
محصولات از توتون و تنباکو	۱۲۰	۷۵۶	۵۳۰٪	۱٪
ساخت منسوجات	۱۸۲۸	۳۱۴۰	۷۲٪	۲.۱٪
پوشاک و عمل آوردن پوست خز	۸۱	۲۷۹	۲۴۴٪	۰.۳٪
دباغی - چرم - کیف - چمدان - کفش	۴۱۵	۱۸۷	-۵۵٪	-۰.۴٪
چوب و محصولات چوبی به جز مبیل	۷۴۲	۵۳۹	-۲۷٪	-۰.۳٪
ساخت کاغذ و محصولات کاغذی	۳۴۱۹	۱۰۱۶	-۷۰٪	-۳.۸٪
انتشار و چاپ و تکثیر	۱۹۶	۹۲	-۵۳٪	-۰.۲٪
کک و فراورده های حاصل از نفت	۵۱۰	۱۲۱۶۳	۲۲۸۵٪	۱۸.۵٪
ساخت مواد و محصولات شیمیایی	۵۲۵۱	۵۷۴۴	۹٪	۰.۸٪
محصولات از لاستیک و پلاستیک	۵۰۴۶	۷۰۲۹	۳۹٪	۳.۲٪
سایر محصولات کانی غیر فلزی	۱۳۵۶۱	۱۴۸۲۰	۹٪	۲.۰٪
ساخت فلزات اساسی	۱۰۸۷۸	۱۵۷۶۴	۴۵٪	۷.۸٪
محصولات فلزی فابریکی	۳۹۴۲	۳۶۵۲	-۷٪	-۰.۵٪
ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۲۹۳۲	۴۴۲۸	۵۱٪	۲.۴٪
ماشین آلات دفتری و حسابداری	۴۱	۲۴	-۴۱٪	۰.۰٪
ماشین آلات و دستگاه های برقی	۷۸۶	۱۱۶۲	۴۸٪	۰.۶٪
رادیو تلویزیون وسایل ارتباط	۱۲۰	۱۷۲	۴۳٪	۰.۱٪
ابزار پزشکی - اپتیکی - دقیق - ساعت	۳۷۴	۸۱۸	۱۱۹٪	۰.۷٪
وسایل نقلیه موتوری	۱۳۳۸	۱۴۳۳	۷٪	۰.۲٪
سایر تجهیزات حمل و نقل	۸۴۶	۶۴۰	-۲۴٪	-۰.۳٪
مبلمان سایر مصنوعات	۲۲۱	۵۷۴	۱۶۰٪	۰.۶٪
بازيافت	۲۶۹	۳۵۲	۳۱٪	۰.۱٪
تولید انرژی	۰	۹۵		۰.۲٪
کامپیوتر و فعالیت های مربوطه	۰	۱۲		۰.۰٪
فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی	۱۲۳	۲۱۶۹	۱۶۶۳٪	۳.۳٪
سایر فعالیت های خدمات مهندسی	۴۵۸	۲۲۳۶	۳۸۸٪	۲.۸٪
مجموع	۶۲۸۶۸	۸۶۶۳۹	۳۸٪	۳۷.۸٪

منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت و محاسبات تحقیق

معاونت بررسی های اقتصادی

همانطور که پیش از این ذکر شد، در سال ۹۲ میزان اشتغال ایجاد شده در بخش صنعت بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده، تقریباً ۶ درصد نسبت به سال ۹۱ کاهش یافته است. در میان گروه فعالیت های صنعتی، "محصولات غذایی و آشامیدنی ها" و "ساخت مواد و محصولات شیمیایی" با ۳,۴- واحد درصد بیشترین نقش را در کاهش اشتغال واحدهای صنعتی ایفا کرده اند. گروه فعالیت هایی با عناوین "سایر فعالیت های خدمات مهندسی" و "کک و فراورده های حاصل از نفت"، بیشترین اثر مثبت را در ایجاد اشتغال واحدهای صنعتی طی سال ۹۲ داشته اند. در نمودار ۷، سهم هر یک از فعالیت های صنعتی از رشد منفی اشتغال طی سال ۹۲ نشان داده شده است.

نمودار ۷- سهم گروه فعالیت های صنعتی از رشد پروانه های بهره برداری صادر شده از نظر میزان اشتغال ایجاد شده در سال ۱۳۹۲ (درصد)

منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت

بر اساس پروانه های بهره برداری صادر شده طی سال ۹۲، اشتغال ایجاد شده در زمینه "محصولات توتون و تنباکو" نسبت به سال ۹۱ تقریباً ۸ برابر شده است که با توجه به رشد منفی ۹۷ درصدی تعداد پروانه های بهره برداری صادر شده در این زمینه طی سال ۹۲، رقم قابل توجهی به نظر می رسد و نیاز به بررسی دارد. گروه های فعالیت های "کک و فراورده های حاصل از نفت"، "فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی" و "فعالیت های خدمات مهندسی" نیز رشد قابل ملاحظه ای را در زمینه

معاونت بررسی های اقتصادی

ایجاد اشتغال طی سال ۹۲ تجربه کرده اند. در جدول ۳، میزان اشتغال ایجاد شده بر اساس پروانه های صادر شده به تفکیک فعالیت های صنعتی طی سال های ۹۱ و ۹۲ نشان داده شده است. مطابق این جدول، بیشترین کاهش میزان اشتغال طی سال ۹۲ مربوط به گروه های "ماشین آلات دفتری و حسابداری"، "چوب و محصولات چوبی به جز مبل" و "انتشار و چاپ و تکثیر" می باشد.

جدول ۳- میزان اشتغال ایجاد شده بر اساس پروانه های صادر شده به تفکیک فعالیت های صنعتی طی سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

عنوان	اشتغال- نفر		رشد (۱۳۹۲) (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
	۱۳۹۲	۱۳۹۱		
محصولات غذایی و آشامیدنی ها	۶۷۳۴	۴۸۴۸	-۲۸.۰۱%	-۳.۴%
محصولات از توتون و تنباکو	۹۰	۷۰۶	۶۸۴.۴۴%	۱.۱۳%
ساخت منسوجات	۲۱۶۷	۱۹۰۱	-۱۲.۲۸%	-۰.۴۹%
پوشاک و عمل آوردن پوست خز	۶۴۵	۱۲۶۷	۹۶.۴۳%	۱.۱۴%
دباغی- چرم- کیف- چمدان- کفش	۵۱۲	۲۶۴	-۴۸.۴۴%	-۰.۴۵%
چوب و محصولات چوبی به جز مبل	۸۷۹	۴۴۰	-۴۹.۹۴%	-۰.۸۰%
ساخت کاغذ و محصولات کاغذی	۱۲۲۳	۸۷۷	-۲۸.۲۹%	-۰.۶۳%
انتشار و چاپ و تکثیر	۱۰۸	۵۵	-۴۹.۰۷%	-۰.۱۰%
کک و فراورده های حاصل از نفت	۴۲۰	۱۷۸۷	۳۲۵.۴۸%	۲.۵۰%
ساخت مواد و محصولات شیمیایی	۴۹۳۳	۳۰۷۲	-۳۷.۷۳%	-۳.۴۰%
محصولات از لاستیک و پلاستیک	۵۳۵۳	۴۴۰۲	-۱۷.۷۷%	-۱.۷۴%
سایر محصولات کانی غیر فلزی	۱۱۲۵۷	۹۸۸۷	-۱۲.۱۷%	-۲.۵۰%
ساخت فلزات اساسی	۳۵۳۵	۴۲۷۵	۲۰.۹۳%	۱.۳۵%
محصولات فلزی فابریکی	۴۳۴۵	۳۴۵۵	-۲۰.۴۸%	-۱.۶۳%
ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۴۸۹۰	۴۶۴۹	-۴.۹۳%	-۰.۴۴%
ماشین آلات دفتری و حسابداری	۹۵	۴۴	-۵۳.۶۸%	-۰.۰۹%
ماشین آلات و دستگاه های برقی	۱۴۸۸	۱۰۲۵	-۳۱.۱۲%	-۰.۸۵%
رادیو تلویزیون وسایل ارتباط	۳۵۱	۳۰۲	-۱۳.۹۶%	-۰.۰۹%
ابزار پزشکی- ایتیکی- دقیق- ساعت	۴۶۵	۵۲۷	۱۳.۳۳%	۰.۱۱%
وسایل نقلیه موتوری	۳۰۶۷	۱۶۲۶	-۴۶.۹۸%	-۲.۶۳%
سایر تجهیزات حمل و نقل	۷۸۷	۶۹۱	-۱۲.۲۰%	-۰.۱۸%
مبلمان سایر مصنوعات	۵۷۱	۱۱۱۴	۹۵.۱۰%	۰.۹۹%
بازیافت	۳۵۷	۳۶۱	۱.۱۲%	۰.۰۱%
تولید انرژی	۰	۲۹		۰.۰۵%
کامپیوتر و فعالیت های مربوطه	۰	۲۵		۰.۰۵%
فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی	۷۷	۱۲۰۴	۱۴۶۳.۶۴%	۲.۰۶%
سایر فعالیت های خدمات مهندسی	۴۰۴	۲۳۶۳	۴۸۴.۹۰%	۳.۵۸%
مجموع	۵۴۷۵۳	۵۱۱۹۶	-۶.۵%	-۶.۵%

منبع: نماگر ۲۷ وزارت صنعت، معدن و تجارت و محاسبات تحقیق

۵.۱. ترکیب عوامل تولید (نسبت سرمایه به اشتغال):

محاسبه نسبت سرمایه به اشتغال واحدهای صنعتی امکان تعیین میزان گرایش فعالیت های صنعتی به سمت استفاده از عامل نیروی کار یا سرمایه را از طریق مقایسه نسبت K به L در بازه های زمانی مختلف فراهم می آورد. در برخی موارد، نسبت مزبور برای تشخیص سرمایه بر یا کاربر بودن یک فعالیت نیز مورد استفاده قرار می گیرد. در جدول ۴، نسبت K به L برای هر یک از فعالیت های صنعتی مورد نظر طی سال های ۹۱ و ۹۲ محاسبه شده است.

جدول ۴- وضعیت کاربری و سرمایه بری فعالیت های صنعتی طی سال های ۹۲ و ۱۳۹۱

نسبت سرمایه به اشتغال (K/L) - میلیارد ریال به نفر		اشتغال (L) (نفر)		سرمایه (K) (میلیارد ریال)		عنوان
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۱.۵۱	۱.۳۹	۴۸۴۸	۶۷۳۴	۷۳۴۴	۹۳۷۱	محصولات غذایی و آشامیدنی ها
۱.۰۷	۱.۳۳	۷۰۶	۹۰	۷۵۶	۱۲۰	محصولات از توتون و تنباکو
۱.۶۵	۰.۸۴	۱۹۰۱	۲۱۶۷	۳۱۴۰	۱۸۲۸	ساخت منسوجات
۰.۲۲	۰.۱۳	۱۲۶۷	۶۴۵	۲۷۹	۸۱	پوشاک و عمل آوردن پوست خز
۰.۷۱	۰.۸۱	۲۶۴	۵۱۲	۱۸۷	۴۱۵	دباغی - چرم - کیف - چمدان - کفش
۱.۲۳	۰.۸۴	۴۴۰	۸۷۹	۵۳۹	۷۴۲	چوب و محصولات چوبی به جز مبل
۱.۱۶	۲.۸۰	۸۷۷	۱۲۲۳	۱۰۱۶	۳۴۱۹	ساخت کاغذ و محصولات کاغذی
۱.۶۷	۱.۸۱	۵۵	۱۰۸	۹۲	۱۹۶	انتشار و چاپ و تکثیر
۶.۸۱	۱.۲۱	۱۷۸۷	۴۲۰	۱۲۱۶۳	۵۱۰	کک و فراورده های حاصل از نفت
۱.۸۷	۱	۳۰۷۲	۴۹۳۳	۵۷۴۴	۵۲۵۱	ساخت مواد و محصولات شیمیایی
۱.۶۰	۱	۴۴۰۲	۵۳۵۳	۷۰۲۹	۵۰۴۶	محصولات از لاستیک و پلاستیک
۱.۵۰	۱.۲۰	۹۸۸۷	۱۱۲۵۷	۱۴۸۲۰	۱۳۵۶۱	سایر محصولات کانی غیر فلزی
۳.۶۹	۳.۰۸	۴۲۷۵	۳۵۳۵	۱۵۷۶۴	۱۰۸۷۸	ساخت فلزات اساسی
۱.۰۶	۱	۳۴۵۵	۴۳۴۵	۳۶۵۲	۳۹۴۲	محصولات فلزی فابریکی
۰.۹۵	۰.۶۰	۴۶۴۹	۴۸۹۰	۴۴۲۸	۲۹۳۲	ساخت ماشین آلات و تجهیزات
۱	۰.۴۳	۴۴	۹۵	۲۴	۴۱	ماشین آلات دفتری و حسابداری
۱.۱۳	۰.۵۳	۱۰۲۵	۱۴۸۸	۱۱۶۲	۷۸۶	ماشین آلات و دستگاه های برقی
۰.۵۷	۰.۳۴	۳۰۲	۳۵۱	۱۷۲	۱۲۰	رادیو تلویزیون وسایل ارتباط
۱.۵۵	۰.۸۰	۵۲۷	۴۶۵	۸۱۸	۳۷۴	ابزار پزشکی - اپتیکی - دقیق - ساعت
۰.۸۸	۰	۱۶۲۶	۳۰۶۷	۱۴۳۳	۱۳۳۸	وسایل نقلیه موتوری
۱	۱	۶۹۱	۷۸۷	۶۴۰	۸۴۶	سایر تجهیزات حمل و نقل
۰.۵۲	۰	۱۱۱۴	۵۷۱	۵۷۴	۲۲۱	مبلان سایر مصنوعات
۰.۹۸	۰.۷۵	۳۶۱	۳۵۷	۳۵۲	۲۶۹	بازیافت
۳.۲۸		۲۹	۰	۹۵		تولید انرژی
۰		۲۵	۰	۱۲		کامپیوتر و فعالیت های مربوطه
۱.۸۰	۱.۶۰	۱۲۰۴	۷۷	۲۱۶۹	۱۲۳	فعالیت های پشتیبانی و کمکی حمل و نقل؛ فعالیت های آژانس های مسافرتی
۰.۹۵	۱	۲۳۶۳	۴۰۴	۲۲۳۶	۴۵۸	سایر فعالیت های خدمات مهندسی
۱.۶۹	۱.۱۵	۵۱۱۹۶	۵۴۷۵۳	۸۶۶۳۹	۶۲۸۶۸	مجموع

معاونت بررسی های اقتصادی

- با توجه به جدول ۴ و با فرض صحیح بودن مقادیر اشتغال و سرمایه گذاری واحدها، موارد زیر قابل طرح است:
- نسبت سرمایه اسمی به اشتغال واحدهای صنعتی مزبور در سال ۹۱، معادل ۱,۱۵ و در سال ۹۲ معادل ۱,۶۹ میلیارد ریال به نفر بوده است، لذا می توان گفت در سال ۹۲ میزان سرمایه گذاری اسمی برای ایجاد اشتغال به ازای هر نفر در این واحدها، ۴۷ درصد افزایش یافته است. چنانچه مقادیر سرمایه حقیقی (حذف اثر تورمی) مبنا قرار گیرد مشخص می شود که میزان سرمایه گذاری حقیقی برای ایجاد یک شغل در بخش صنعت در سال ۱۳۹۱ برابر با ۳۱۰ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۹۲ به ۳۳۰ میلیون ریال افزایش یافته است.
 - نسبت سرمایه به اشتغال در فعالیت های صنعتی طی سال ۹۲، ۱,۶۹ میلیارد ریال بوده است. به عبارتی برای ایجاد اشتغال در فعالیت های صنعتی به ازای هر نفر حدود ۱۶۹ میلیون تومان سرمایه گذاری می شود.
 - با توجه به نسبت های سرمایه به اشتغال، به نظر می رسد واحدهایی مانند "پوشاک و عمل آوردن پوست خز" طی سال های ۹۱ و ۹۲ از مزیت نیروی کار ارزان بهره مند بوده اند. نسبت سرمایه به اشتغال در این صنعت طی سال های ۹۱ و ۹۲ به ترتیب معادل ۰,۱۳ و ۰,۲۲ میلیارد ریال به ازای هر نفر بوده است که نسبت به سایر صنایع و با توجه به متوسط واحدهای صنعتی رقم نسبتاً پایینی می باشد.
 - بالاترین نسبت سرمایه به اشتغال در سال ۹۱ (۳,۰۸) به گروه "ساخت فلزات اساسی" تعلق داشته، در حالی که در سال ۹۲، این نسبت در گروه "کک و فراورده های حاصل از نفت" بیش از سایر فعالیت ها بوده است. نسبت K به L در این گروه طی سال ۹۲ تقریباً ۶ برابر شده و از ۱,۲۱ میلیارد ریال به ازای هر نفر به ۶,۸۱ میلیارد ریال به ازای هر نفر رسیده است. به عبارتی، در گروه مذکور برای ایجاد اشتغال هر نفر حدود ۷۰۰ میلیون تومان سرمایه گذاری انجام شده است که رقم قابل توجهی می باشد.

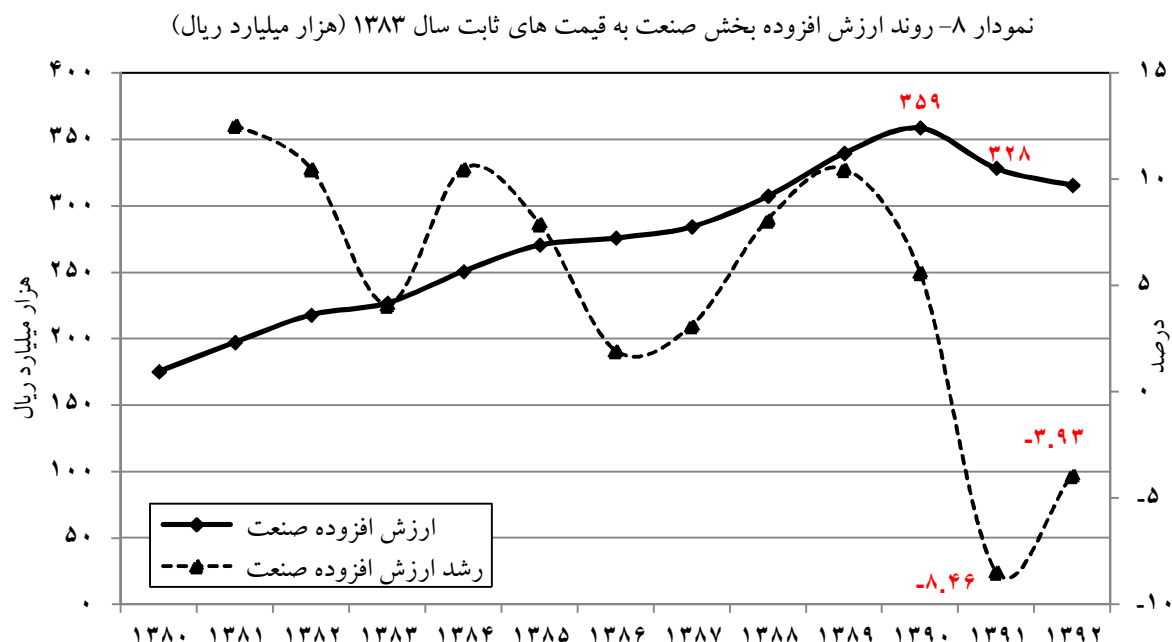
۲. بررسی صنعت بر اساس آمارهای بانک مرکزی

تا کنون بخش صنعت از نظر پروانه های بهره برداری صادر شده و بر اساس نماگرهای وزارت صنعت، معدن و تجارت مورد ارزیابی قرار گرفت که اطلاعات مذکور صرفاً تصویری از این بخش از حیث مجوزهای صنعتی و نه الزاماً عملکرد واقعی بخش صنعت در اقتصاد کشور ارائه می دهد. با توجه به اینکه وضعیت عملکرد واقعی بخش صنعت از طریق حساب های ملی بانک مرکزی قابل بررسی است، در ادامه به این بحث پرداخته می شود.

همانطور که در نمودار ۸ مشاهده می شود، ارزش افزوده بخش صنعت طی سال های ۹۰-۸۰ روند صعودی را دنبال کرده است. ارزش افزوده این بخش پس از چند سال متوالی رشد مثبت، در سال ۹۱ با رشد

معاونت بررسی های اقتصادی

منفی ۸,۵ درصد مواجه شد و از حدود ۳۵۹ هزار میلیارد ریال در سال ۹۰ به ۳۲۸ هزار میلیارد ریال در سال ۹۱ کاهش یافت. در سال ۹۲ نیز اگرچه ارزش افزوده صنعت کاهش یافته، اما رشد منفی کمتری نسبت به سال ۹۱ داشته است.

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا- حساب های ملی

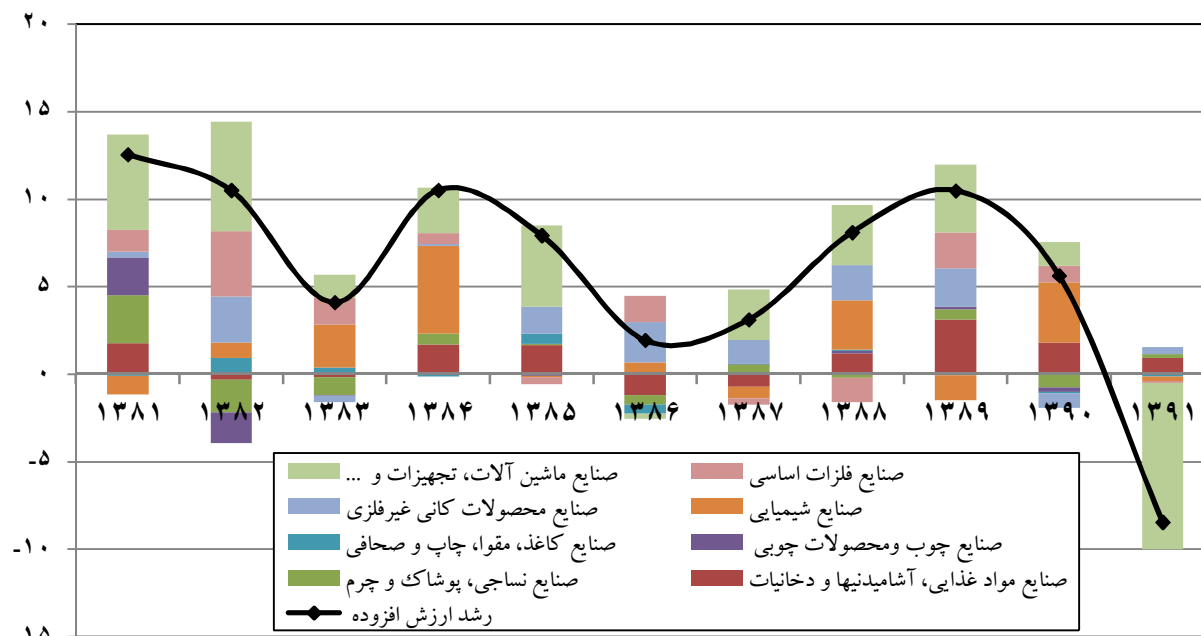
بانک مرکزی بخش صنعت را در ۸ گروه اصلی طبقه بندی می کند. این گروه ها عبارتند از: صنایع مواد غذایی، آشامیدنیها و دخانیات، صنایع نساجی، پوشاک و چرم، صنایع چوب و محصولات چوبی، صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی، صنایع شیمیایی، صنایع محصولات کانی غیرفلزی، صنایع فلزات اساسی و صنایع ماشین آلات، تجهیزات. در ادامه تاثیر هر یک از گروه های مذکور بر عملکرد بخش صنعت و رشد اقتصادی ارزیابی می گردد.

صنایع ماشین آلات و تجهیزات که شامل صنعت خودرو سازی نیز می شوند، بیش از سایر بخش ها در کاهش رشد ارزش افزوده بخش صنعت در سال ۹۱ تاثیر گذار بوده اند و عامل مسلط بر رشد منفی ارزش افزوده این بخش به شمار می روند. این موضوع در حالی است که طی سال های ۸۷ تا ۸۹، این صنایع بیشترین تاثیر مثبت را بر رشد ارزش افزوده صنعت داشته اند. به طور کلی، همانطور که در نمودار ۹ مشاهده می شود، در اغلب سال ها عامل مسلط بر رشد ارزش افزوده بخش صنعت، رشد صنایع ماشین آلات و تجهیزات بوده است. در سال های ۸۳، ۸۴ و ۹۰، بیشترین اثر مثبت مربوط به گروه صنایع شیمیایی می باشد. بیش از نیمی از رشد ۵,۶ درصدی صنعت در سال ۹۰ مربوط به صنایع شیمیایی بوده است. این گروه در سال ۹۱ نیز پس از صنایع ماشین آلات و تجهیزات، بیشترین تاثیر را در رشد منفی صنعت داشته اند. در نمودار ۹ و جدول ۵، سهم هر یک از

معاونت بررسی های اقتصادی

بخش ها از رشد ارزش افزوده صنعت نشان داده شده است. در جدول ۵، رنگ قرمز نمایانگر عامل مسلط بر رشد ارزش افزوده صنعت در هر سال می باشد.

نمودار ۹- سهم هر یک از بخش ها از رشد ارزش افزوده صنعت به قیمت های ثابت سال ۱۳۸۳ (واحد درصد)

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا- حساب های ملی

بر اساس جدول ۵، دامنه تغییرات سهم در رشد بخش های هشت گانه صنعت طی سال های ۸۱ تا ۹۱ نشان می دهد که بیشترین دامنه تغییرات مربوط به گروه ماشین آلات و تجهیزات می باشد، به طوری که بالاترین سهم مثبت این گروه از ۶,۲۴ واحد درصد در سال ۸۲ به ۹,۵۲- واحد درصد در سال ۹۱ تبدیل شده است. در حالی که بخش هایی مانند صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی طی سال های ۸۱ تا ۹۱ تقریباً سهم یکسانی از رشد ارزش افزوده صنعت داشته اند و دامنه تغییرات آن ها بسیار کم است.

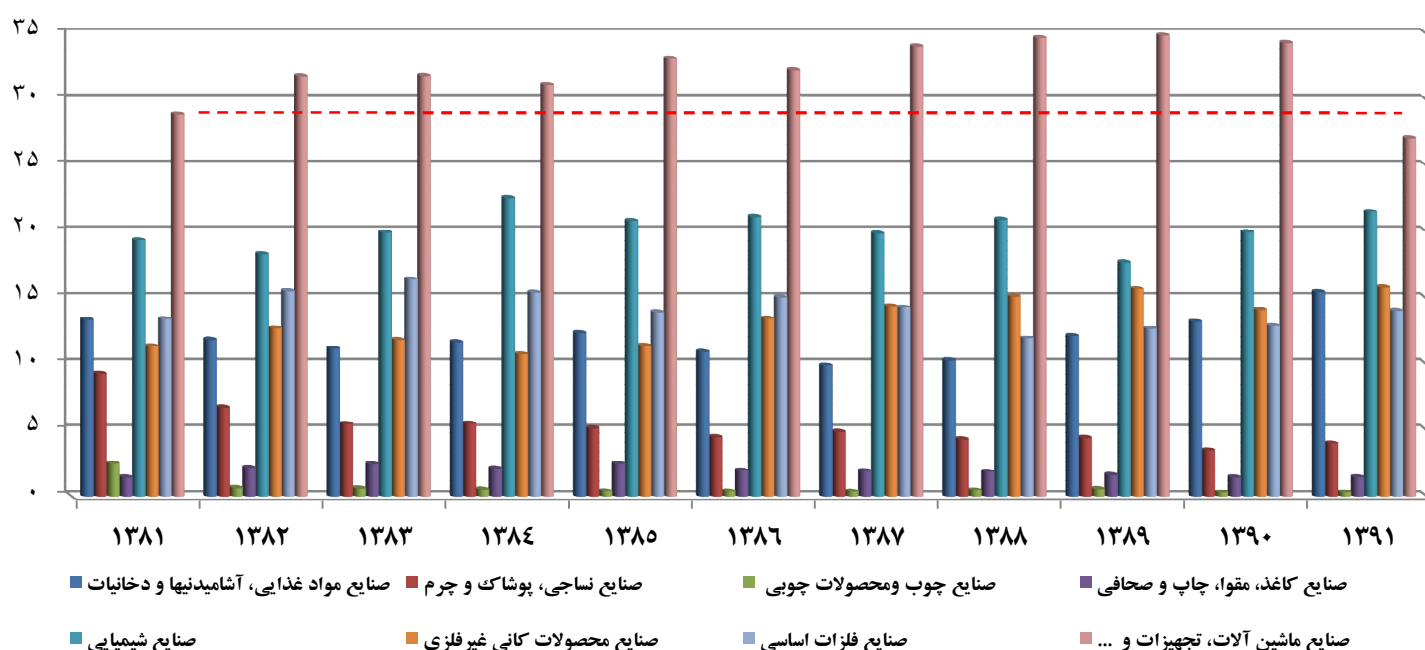
جدول ۵- سهم هر یک از بخش های صنعت از رشد ارزش افزوده این بخش به قیمت های ثابت ۱۳۸۳ طی سال های ۸۱-۹۱ (واحد درصد)

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
صنایع مواد غذایی، آشامیدنیها و دخانیات	۱.۷۶	-۰.۳۰	-۰.۱۸	۲	۱.۶۷	-۱.۱۸	-۰.۷۳	۱.۲۰	۳.۱۴	۱.۸۱	۰.۹۲
صنایع نساجی، پوشاک و چرم	۲.۷۵	-۱.۸۷	-۱.۰۲	۰.۶۱	۰.۰۸	-۰.۵۷	۰.۵۸	-۰.۲۲	۰.۵۶	-۰.۷۵	۰.۲۱
صنایع چوب و محصولات چوبی	۲.۱۶	-۱.۷۵	-۰.۰۰۴	-۰.۰۲	-۰.۱۱	۰.۰۰۱	۰.۰۰۴	۰.۱۳	۰.۱۷	-۰.۲۵	-۰.۰۱
صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی	-۰.۰۸	۰.۹۲	۰.۴	-۰.۱۲	۰.۵۶	-۰.۴۹	۰.۰۲	۰.۰۹	-۰.۰۵	-۰.۰۹	-۰.۱۱
صنایع شیمیایی	-۱.۰۵	۰.۸۸	۲.۴۲	۵.۰۲	-۰.۰۶	۰.۶۸	-۰.۶۵	۲.۷۹	-۱.۴۳	۳.۴۳	-۰.۲۷
صنایع محصولات کانی غیرفلزی	۰.۳۳	۲.۶۶	-۰.۳۹	۰.۱	۱.۵۴	۲.۳۱	۱.۳۷	۲	۲.۱۹	-۰.۸۳	۰.۴۲
صنایع فلزات اساسی	۱.۲۶	۳.۷۳	۱.۵۵	۰.۶۴	-۰.۴	۱.۴۸	-۰.۳۶	-۱.۳۶	۲.۰۴	۰.۹۷	-۰.۰۸
صنایع ماشین آلات، تجهیزات و ...	۵.۴۳	۶.۲۴	۱.۳۳	۲.۵۷	۴.۶۴	-۰.۳	۲.۸۹	۳.۴۶	۳.۸۶	۱.۳۳	-۹.۵۲
رشد ارزش افزوده صنعت	۱۲.۵۴	۱۰.۵۰	۴.۱	۱۰.۵۱	۷.۹۳	۱.۹۴	۳.۱۱	۸	۱۰.۴۹	۵.۶۳	-۸.۴۶

معاونت بررسی های اقتصادی

طی اغلب سال های مورد مطالعه صنایع ماشین آلات و تجهیزات بیشترین سهم را در ارزش افزوده صنعت داشته اند. پس از آن به طور متوسط می توان گفت بالاترین سهم به گروه های صنایع شیمیایی و محصولات کانی غیر فلزی تعلق یافته است. نمودار ۱۰، سهم هر یک از بخش ها را از ارزش افزوده صنعت طی سال های ۹۱-۸۱ نشان می دهد. همانطور که در این نمودار مشاهده می شود، گروه ماشین آلات و تجهیزات طی ۹ سال متوالی از سال ۸۲ تا پایان سال ۹۰، بیش از ۳۰ درصد از ارزش افزوده صنعت را در بر گرفته است، اما در سال ۹۱ کاهش قابل ملاحظه ای در سهم این گروه مشاهده می شود. نمودار زیر نشان می دهد که در سال ۹۱ سهم گروه ماشین آلات تقریباً معادل سهم این گروه از ارزش افزوده صنعت در سال ۸۱ شده است.

نمودار ۱۰- سهم هر یک از بخش ها از ارزش افزوده بخش صنعت به قیمت های ثابت سال ۱۳۸۳ طی سال های ۸۱-۹۱ (درصد)

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا - حساب های ملی

جدول ۶- سهم هر یک از بخش ها از ارزش افزوده صنعت (درصد)

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
صنایع مواد غذایی، آشامیدنیها و دخانیات	۱۳.۴۱	۱۱.۸۷	۱۱.۲۳	۱۱.۷۰	۱۲.۳۹	۱۱.۰۰	۹.۹۶	۱۰.۳۳	۱۲.۱۹	۱۳.۲۶	۱۵.۴۹
صنایع نساجی، پوشاک و چرم	۹.۳۲	۶.۷۴	۵.۴۹	۵.۵۲	۵.۱۸	۴.۵۲	۴.۹۵	۴.۳۷	۴.۴۷	۳.۵۳	۴.۰۸
صنایع چوب و محصولات چوبی	۲.۵۲	۰.۷۰	۰.۶۷	۰.۵۹	۰.۴۵	۰.۴۴	۰.۴۳	۰.۵۱	۰.۶۲	۰.۳۵	۰.۳۷
صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی	۱.۴۸	۲.۱۷	۲.۴۷	۲.۱۳	۲.۴۹	۱.۹۷	۱.۹۳	۱.۸۷	۱.۶۵	۱.۴۸	۱.۴۹
صنایع شیمیایی	۱۹.۴۳	۱۸.۳۸	۱۹.۹۸	۲۲.۶۲	۲۰.۹۰	۲۱.۱۷	۱۹.۹۰	۲۰.۹۹	۱۷.۷۰	۲۰.۰۱	۲۱.۵۶
صنایع محصولات کانی غیر فلزی	۱۱.۴۲	۱۲.۷۴	۱۱.۸۶	۱۰.۸۲	۱۱.۴۶	۱۳.۵۰	۱۴.۴۲	۱۵.۲۰	۱۵.۷۴	۱۴.۱۱	۱۵.۸۷
صنایع فلزات اساسی	۱۳.۴۷	۱۵.۵۶	۱۶.۴۳	۱۵.۴۵	۱۳.۹۴	۱۵.۱۳	۱۴.۳۲	۱۱.۹۹	۱۲.۷۰	۱۲.۹۴	۱۴.۰۵
صنایع ماشین آلات، تجهیزات و ...	۲۸.۹۶	۳۱.۸۵	۳۱.۸۸	۳۱.۱۷	۳۳.۱۹	۳۲.۲۶	۳۴.۰۹	۳۴.۷۳	۳۴.۹۳	۳۴.۳۳	۲۷.۱۰
ارزش افزوده صنعت	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا - حساب های ملی

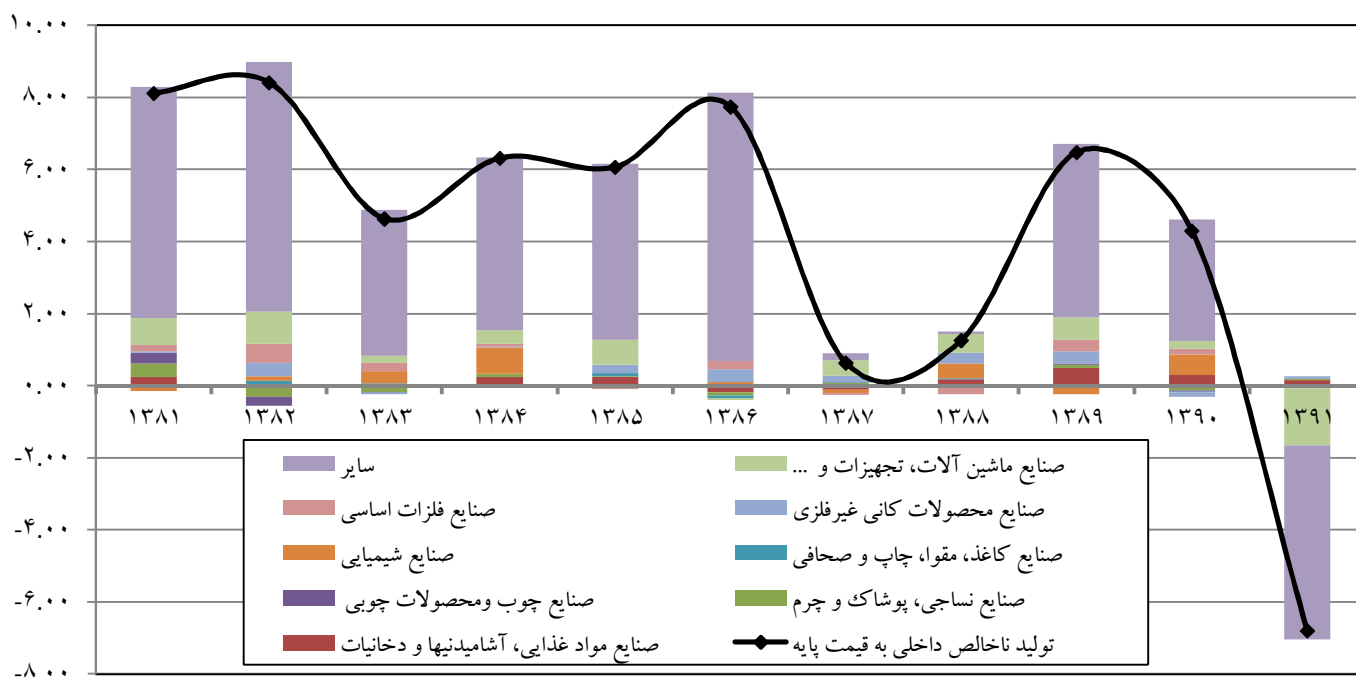
معاونت بررسی های اقتصادی

با توجه به جدول ۶ به نظر می رسد طی سال ۹۱، از سهم گروه ماشین آلات در نسبت ستانده های بخش صنعت کاسته شده و بر سهم سایر گروه ها افزوده شده است. سهم گروه ماشین آلات از ارزش افزوده صنعت در سال ۹۱ تقریباً معادل سهم این گروه در سال ۸۱ می باشد. با توجه به آنچه در مطالب قبلی ذکر شد، گروه ماشین آلات در اغلب سال ها عامل مسلط در ارزش افزوده صنعت به شمار می رود، لذا کاهش سهم این گروه در ارزش افزوده تا مقدار معادل آن در سال ۸۱ می تواند دلیل عمده کاهش ارزش افزوده بخش صنعت در سال ۹۱ محسوب شود که دلایل آن نیز قابل بررسی است.

به طور کلی با توجه به جداول ۵ و ۶ به نظر می رسد ترکیب ساختاری صنایع از حیث اهمیت در تولید ارزش افزوده صنعت طی سال های ۸۱ الی ۹۱ تغییر قابل توجهی نداشته است. مطابق جدول ۵، گروه هایی که بالاترین اثر مثبت را در یک سال داشته اند، در سال های بعد نیز عامل مسلط در بخش صنعت بوده اند. بر اساس جدول ۶ نیز سهم هر یک از بخش ها از ارزش افزوده صنعت طی سال های مختلف تقریباً یکسان بوده و تغییرات چندانی را تجربه نکرده است، لذا به نظر می رسد در این سال ها شاهد تحول ساختاری جدیدی در بخش صنعت نبوده ایم.

صنعت ماشین آلات و تجهیزات در رشد ۶،۸- درصدی تولید ناخالص داخلی سال ۹۱، سهم حدود ۲- واحد درصدی داشته است و عامل مسلط بر رشد اقتصادی منفی این سال به شمار می رود. در سال ۹۰، صنایع شیمیایی بیش از سایر فعالیت های صنعتی در رشد ارزش افزوده صنعت و به تبع آن رشد تولید ناخالص داخلی موثر بوده است. در نمودار ۱۱ و جدول ۷، سهم هر یک از فعالیت های صنعتی در رشد تولید ناخالص داخلی نشان داده شده است. در جدول ۷، رنگ قرمز بیانگر مسلط نسبی عامل مورد نظر بر رشد اقتصادی هر سال می باشد.

نمودار ۱۱- سهم ارزش افزوده هر یک از بخش ها از رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت های ثابت سال ۱۳۸۳ طی سال های ۹۱-۸۱ (واحد در صد)

معاونت بررسی های اقتصادی

همانطور که در نمودار ۱۱ مشاهده می شود، روند رشد تولید ناخالص داخلی در اغلب سال های مورد مطالعه با سهم صنایع ماشین آلات و تجهیزات از رشد اقتصادی هماهنگ است و با افزایش یا کاهش سهم در رشد این گروه، رشد تولید ناخالص داخلی نیز افزایش یا کاهش می یابد.

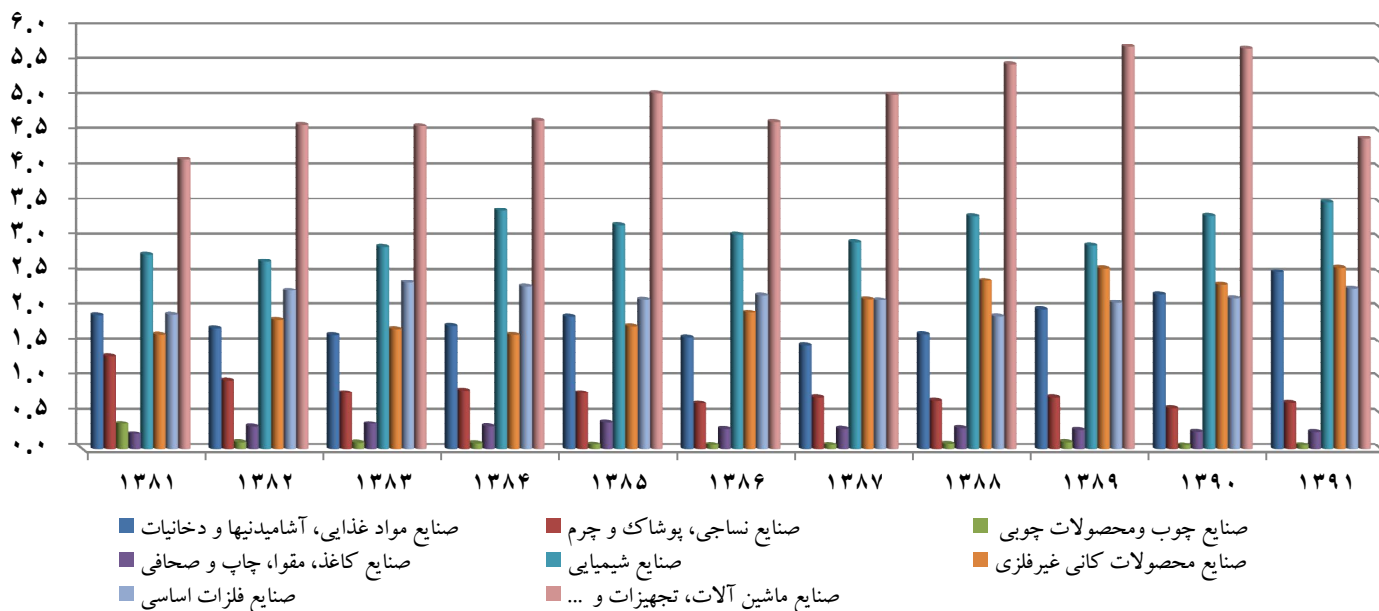
جدول ۷- سهم هر یک از بخش های صنعت از رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه طی سال های ۹۱-۸۱ (واحد درصد)

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
صنایع مواد غذایی، آشامیدنیها و دخانیات	۰.۲۴	-۰.۰۴	-۰.۰۳	۰.۲۵	۰.۲۵	-۰.۱۸	-۰.۱۱	۰.۱۸	۰.۵۰	۰.۳۰	۰.۱۵
صنایع نساجی، پوشاک و چرم	۰.۳۸	-۰.۲۷	-۰.۱۵	۰.۰۹	۰.۰۱	-۰.۰۹	۰.۰۸	-۰.۰۳	۰.۰۹	-۰.۱۲	۰.۰۳
صنایع چوب و محصولات چوبی	۰.۳۰	-۰.۲۵	۰.۰۰	۰.۰۰	-۰.۰۲	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۲	۰.۰۳	-۰.۰۴	۰.۰۰
صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی	-۰.۰۱	۰.۱۳	۰.۰۶	-۰.۰۲	۰.۰۸	-۰.۰۸	۰.۰۰	۰.۰۱	-۰.۰۱	-۰.۰۱	-۰.۰۲
صنایع شیمیایی	-۰.۱۴	۰.۱۲	۰.۳۵	۰.۷۳	-۰.۰۱	۰.۱۰	-۰.۰۹	۰.۴۱	-۰.۲۳	۰.۵۶	-۰.۰۵
صنایع محصولات کانی غیر فلزی	۰.۰۴	۰.۳۸	-۰.۰۶	۰.۰۲	۰.۲۳	۰.۳۵	۰.۲۰	۰.۳۰	۰.۳۵	-۰.۱۴	۰.۰۷
صنایع فلزات اساسی	۰.۱۷	۰.۵۳	۰.۲۳	۰.۰۹	-۰.۰۶	۰.۲۳	-۰.۰۵	-۰.۲۰	۰.۳۲	۰.۱۶	-۰.۰۱
صنایع ماشین آلات، تجهیزات و ...	۰.۷۴	۰.۸۹	۰.۱۹	۰.۳۷	۰.۷۰	-۰.۰۵	۰.۴۲	۰.۵۱	۰.۶۱	۰.۲۲	-۱.۵۸
سایر بخش های اقتصادی	۶.۴۱	۶.۹۲	۴.۰۴	۴.۸۰	۴.۸۸	۷.۴۵	۰.۱۹	۰.۰۷	۴.۸۲	۳.۳۸	-۵.۳۸
رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۸.۱۲	۸.۴۲	۴.۶۴	۶.۳۲	۶.۰۷	۷.۷۴	۰.۶۴	۱.۲۷	۶.۴۸	۴.۳۰	-۶.۷۸

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا- حساب های ملی

مطابق نمودار ۱۲ و جدول ۸، صنایع ماشین آلات همواره بالاترین سهم را در تولید ناخالص داخلی در مقایسه با سایر بخش های صنعت داشته است. با توجه به مطالبی که در قسمت قبل عنوان شد، صنایع شیمیایی در سال ۹۰ بیشترین سهم را در رشد تولید ناخالص داخلی داشته اند، در حالی که بر اساس نمودار زیر در سال ۹۰، سهم این گروه در تولید ناخالص داخلی از گروه ماشین آلات کمتر بوده است. به عبارتی صنایع شیمیایی در حالی عامل مسلط رشد مثبت اقتصادی سال ۹۰ (در مقایسه با سایر بخش های صنعت) بوده است که سهم آن از تولید ناخالص داخلی نسبت به صنعت ماشین آلات در این سال کمتر می باشد. چنین موضوعی می تواند موید عملکرد بهتر صنایع شیمیایی در مقایسه با صنعت ماشین آلات در سال ۹۰ باشد.

نمودار ۱۲- سهم هر یک از بخش های صنعت از تولید ناخالص داخلی به قیمت های ثابت سال ۱۳۸۳ طی سال های ۹۱-۸۱ (درصد)

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا- حساب های ملی

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۸- سهم هر یک از بخش های صنعت از تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه طی سال های ۹۱-۸۱ (درصد)

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
صنایع مواد غذایی، آشامیدنیها و دخانیات	۱.۹۱	۱.۷۲	۱.۶۲	۱.۷۶	۱.۸۹	۱.۵۹	۱.۴۸	۱.۶۳	۲.۰۰	۲.۲۰	۲.۵۳
صنایع نساجی، پوشاک و چرم	۱.۳۳	۰.۹۸	۰.۷۹	۰.۸۳	۰.۷۹	۰.۶۵	۰.۷۳	۰.۶۹	۰.۷۳	۰.۵۹	۰.۶۷
صنایع چوب و محصولات چوبی	۰.۳۶	۰.۱۰	۰.۱۰	۰.۰۹	۰.۰۷	۰.۰۶	۰.۰۶	۰.۰۸	۰.۱۰	۰.۰۶	۰.۰۶
صنایع کاغذ، مقوا، چاپ و صحافی	۰.۲۱	۰.۳۲	۰.۳۶	۰.۳۲	۰.۳۸	۰.۲۸	۰.۲۹	۰.۳۰	۰.۲۷	۰.۲۵	۰.۲۴
صنایع شیمیایی	۲.۷۷	۲.۶۷	۲.۸۹	۳.۴۰	۳.۲۰	۳.۰۶	۲.۹۵	۳.۳۲	۲.۹۱	۳.۳۳	۳.۵۲
صنایع محصولات کانی غیرفلزی	۱.۶۳	۱.۸۵	۱.۷۱	۱.۶۳	۱.۷۵	۱.۹۵	۲.۱۴	۲.۴۰	۲.۵۸	۲.۳۵	۲.۵۹
صنایع فلزات اساسی	۱.۹۲	۲.۲۶	۲.۳۸	۲.۳۲	۲.۱۳	۲.۱۹	۲.۱۲	۱.۹۰	۲.۰۸	۲.۱۵	۲.۲۹
صنایع ماشین آلات، تجهیزات و ...	۴.۱۳	۴.۶۳	۴.۶۱	۴.۶۸	۵.۰۷	۴.۶۷	۵.۰۵	۵.۴۹	۵.۷۳	۵.۷۱	۴.۴۲
مجموع سهم صنعت	۱۴.۲	۱۴.۵۳	۱۴.۴۶	۱۵.۰۳	۱۵.۲۹	۱۴.۴۷	۱۴.۸۲	۱۵.۸۲	۱۶.۴۱	۱۶.۶۲	۱۶.۳۲

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا- حساب های ملی

مطابق جدول ۸، صنایع ماشین آلات و صنایع شیمیایی به ترتیب تقریباً ۴,۵ و ۳,۵ درصد از سهم ۱۶,۳ درصدی صنعت را از تولید ناخالص داخلی تشکیل داده اند. این دو گروه در تمامی سال های ۹۱-۸۱ به جز سال ۸۸، بالاترین سهم از تولید ناخالص داخلی را نسبت به سایر بخش های صنعت داشته اند. همانطور که در جدول ۸ مشاهده می شود، سهم تمامی گروه های صنعتی از تولید ناخالص داخلی طی سال های مورد مطالعه تغییراتی چندانی نکرده است.

تهیه و تنظیم: عاطفه قاسمیان

مهر ماه ۱۳۹۳

منابع:

۱. نماگرهای ماهانه وزارت صنعت، معدن و تجارت، شماره های ۹، ۱۶ و ۲۷.

۲. بانک مرکزی ج.ا.ا، حساب های ملی.